

Geluk en politiek
Een pleidooi voor helder denken

Frank Vandenbroucke

Itinera, 25.1.2012

Bevrijd het geluk van de politiek?

Bevrijd het geluk van de politiek?

1. economische groei > *economische* groei

Bevrijd het geluk van de politiek?

1. economische groei > *economische* groei
2. BBP-groei = beste objectieve en globale maatstaf van vooruitgang

Bevrijd het geluk van de politiek?

1. economische groei > *economische* groei
2. BBP-groei = beste objectieve en globale maatstaf van vooruitgang
3. Een overheid die een andere maatstaf van vooruitgang in de plaats wil stellen van het BBP gaat haar boekje te buiten (paternalisme)

Bevrijd het geluk van de politiek?

1. economische groei > *economische* groei
- **Fout** 2. BBP-groei = beste objectieve en globale maatstaf van vooruitgang
3. Een overheid die een andere maatstaf van vooruitgang in de plaats wil stellen van het BBP gaat haar boekje te buiten (paternalisme)

Bevrijd het geluk van de politiek?

1. economische groei > *economische* groei
- **Fout** 2. BBP-groei = beste objectieve en globale maatstaf van vooruitgang
- **Impasse** 3. Een overheid die een andere maatstaf van vooruitgang in de plaats wil stellen van het BBP gaat haar boekje te buiten (paternalisme)

Bevrijd het geluk van de politiek?

- **Juist** 1. economische groei > *economische* groei
- **Fout** 2. BBP-groei = beste objectieve en globale maatstaf van vooruitgang
- **Impasse** 3. Een overheid die een andere maatstaf van vooruitgang in de plaats wil stellen van het BBP gaat haar boekje te buiten (paternalisme)

Het grote debat over *blablalob*

- Mieke
- Jan

Het grote debat over *blablalob*

- Mieke: “Jan, we moeten zoveel mogelijk *blablalob* verzamelen!”.
- Jan

Het grote debat over *blablallob*

- Mieke: “Jan, we moeten zoveel mogelijk *blablallob* verzamelen!”.
- Jan: “Lieve Mieke, je kan me niet eens uitleggen wat *blablallob* precies is, en we zijn met de beste wil van de wereld niet in staat om op te meten hoeveel *blablallob* we hebben. Eén ding weten we heel zeker, dat blijkt uit allerlei metingen: we moeten economische groei hebben als we *blablallob* willen.”

Het grote debat over *blablallob*

- Mieke: “Jan, we moeten zoveel mogelijk *blablallob* verzamelen!”.
- Jan: “Lieve Mieke, je kan me niet eens uitleggen wat *blablallob* precies is, en we zijn met de beste wil van de wereld niet in staat om op te meten hoeveel *blablallob* we hebben. Eén ding weten we heel zeker, dat blijkt uit allerlei metingen: we moeten economische groei hebben als we *blablallob* willen.”

Het dilemma van de *liberal*

- De *liberal* kan het welzijn van Bob in kaart brengen op basis Bob's *eigen voorkeur*, zonder er cijfers op te plakken.

Het dilemma van de *liberal*

- De *liberal* kan het welzijn van Bob in kaart brengen op basis Bob's *eigen voorkeur*, zonder er cijfers op te plakken.
- Maar, wat kan voor de individuele Bob's, kan niet voor het *Verenigd Bobrijk*, tenzij... er geen verdelingsprobleem is.

Het dilemma van de *liberal*

- De *liberal* kan het welzijn van Bob in kaart brengen op basis Bob's *eigen voorkeur*, zonder er cijfers op te plakken.
- Maar, wat kan voor de individuele Bob's, kan niet voor het *Verenigd Bobrijk*, tenzij... er geen verdelingsprobleem is.
- De verdelingskwestie is er, precies *omdat we liberals* zijn.

Het dilemma van de *liberal*

- De *liberal* kan het welzijn van Bob in kaart brengen op basis Bob's *eigen voorkeur*, zonder er cijfers op te plakken.
 - Maar, wat kan voor de individuele Bob's, kan niet voor het *Verenigd Bobrijk*, tenzij... er geen verdelingsprobleem is.
 - De verdelingskwestie is er, precies *omdat we liberals* zijn.
- ⇒ **Stelling dat overheid zich best zoveel mogelijk onthoudt van oordelen over het welzijn van mensen, leidt tot *impasse*.**

Meer vooruitgang in de Verenigde Staten dan in Frankrijk?

- 1975-2006

Meer vooruitgang in de Verenigde Staten dan in Frankrijk?

- 1975-2006
- Bruto Nationaal Inkomen, 100% van de gezinnen
 - VS (+32,2%) > Frankrijk (+27,1%)
- Bruto Nationaal Inkomen, **99%** van de gezinnen
 - Frankrijk (+26,4%) > VS (+17,9%)

Zijn maatstaven voor welzijn noodzakelijk paternalistisch?

- Vlaamse en Franstalige economen publiceren hierover: Erik Schokkaert, François Maniquet, Koen Decancq, Luc Van Ootegem, Elsy Verhofstadt..., in het spoor van Marc Fleurbaey.
- Maatstaven voor welzijn en alternatieven voor BBP zijn niet noodzakelijk paternalistisch.
- Alternatieven voor BBP brengen belangrijke correcties.
- Vooral: alternatieve maatstaven brengen noodzakelijke *afwegingen* in beeld.

Table 2. *GDP per capita and our final indicator*

	GDP per capita	%	Final indicator	%
Australia	30,116	95	33,268	91
Austria	32,176	102	40,513	111
Belgium	31,009	98	34,376	94
Canada	31,129	99	34,838	96
Denmark	31,974	101	35,775	98
Finland	29,816	95	32,371	89
France	29,077	92	37,423	103
Germany	28,147	89	32,712	90
Greece	21,954	70	25,437	70
Iceland	33,090	105	37,597	103
Ireland	40,058	127	46,281	127
Italy	28,162	89	35,388	97
Japan	29,539	94	40,859	112
Korea	20,371	65	25,382	70
Luxembourg	68,719	218	68,438	188
Netherlands	32,056	102	37,892	104
New Zealand	22,912	73	25,204	69
Norway	38,288	121	47,281	130
Portugal	19,687	62	22,957	63
Spain	25,341	80	32,385	89
Sweden	29,499	94	32,939	91
Switzerland	33,541	106	39,522	109
United Kingdom	30,843	98	33,994	93
United States	39,618	126	40,417	111

Back to basics in politics

- Bruto Nationaal Geluk? **Even fout...**
- Geen geluk zonder doel
- De nood aan een **publiek doel**

De politieke hamvraag

- “Onzekerheid overwinnen”, of beter, een perspectief dat toelaat met onzekerheid om te gaan (vermijdbare risico’s vermijden, onvermijdbare risico’s goed delen)
- Vereist:
 - een gedeelde opvatting over “vooruitgang”
 - een gedeelde opvatting over “welzijn”
 - een gedeelde opvatting over de voorwaarden voor welzijn

De politieke hamvraag voor de EU en voor België

- De EU: een klassiek probleem van collectieve actie en *prisoners' dilemma*, oplosbaar mits coördinatie (doel!)
 - welke risico's delen we?
 - hoe delen we deze risico's?
 - Welke groei dient onze doelstellingen?
- ⇒ De EU (en België) heeft nood aan een *sociaal investeringspact*